

Rijksvastgoedbedrijf
Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

(ver)bouwen met lagere milieudruk

RVB als opdrachtgever in de bouw

Rutger Snoek

30 november 2023

Vandaag

- > Wie en wat
- > Beleid
- > Borgen duurzaamheid in projecten
- > Aanbesteden
- > Voorbeelden circulariteit

Wie en wat

Rijksvastgoedbedrijf

- > Uitvoeringsorganisatie van ministerie van Binnenlandse Zaken
- > Verantwoordelijk voor ontwikkeling en instandhouding van de huisvesting van het rijk

Rijksvastgoedbedrijf

Kantoren	17%
Defensie-inrichtingen	51%
Gerechtsgebouwen	6%
Penitentiaire inrichtingen	9%
Paleizen en Hoge Colleges van Staat	3%
Musea	3%
Overig (internationaal, archieven, laboratoria, rijksdeel Caribisch etc.)	11%

11,7 mln. m2 BVO **gebouwen**

Beleid

Klimaatdoelen

- > “In 2030 moet Nederland 55% minder broeikasgassen uitstoten vergeleken met 1990. Het streven is zelfs 60% vermindering.”
- > “In 2050 wil Nederland klimaatneutraal zijn. Dat wil zeggen dat de uitstoot van broeikasgas in 2050 niet hoger is dan wat er vastgelegd wordt, netto is de uitstoot dus nul.”

Waarom

Milieudruk bouw

- > De gebouwde omgeving is verantwoordelijk voor zo'n 35% van de mondiale CO₂-uitstoot.
- > Ongeveer een derde hiervan kan worden toegekend aan de materialen in onze gebouwen.
- > Van alle materialen in een gemiddeld kantoorgebouw is de draagconstructie verantwoordelijk voor 25-30% van de MPG-score.

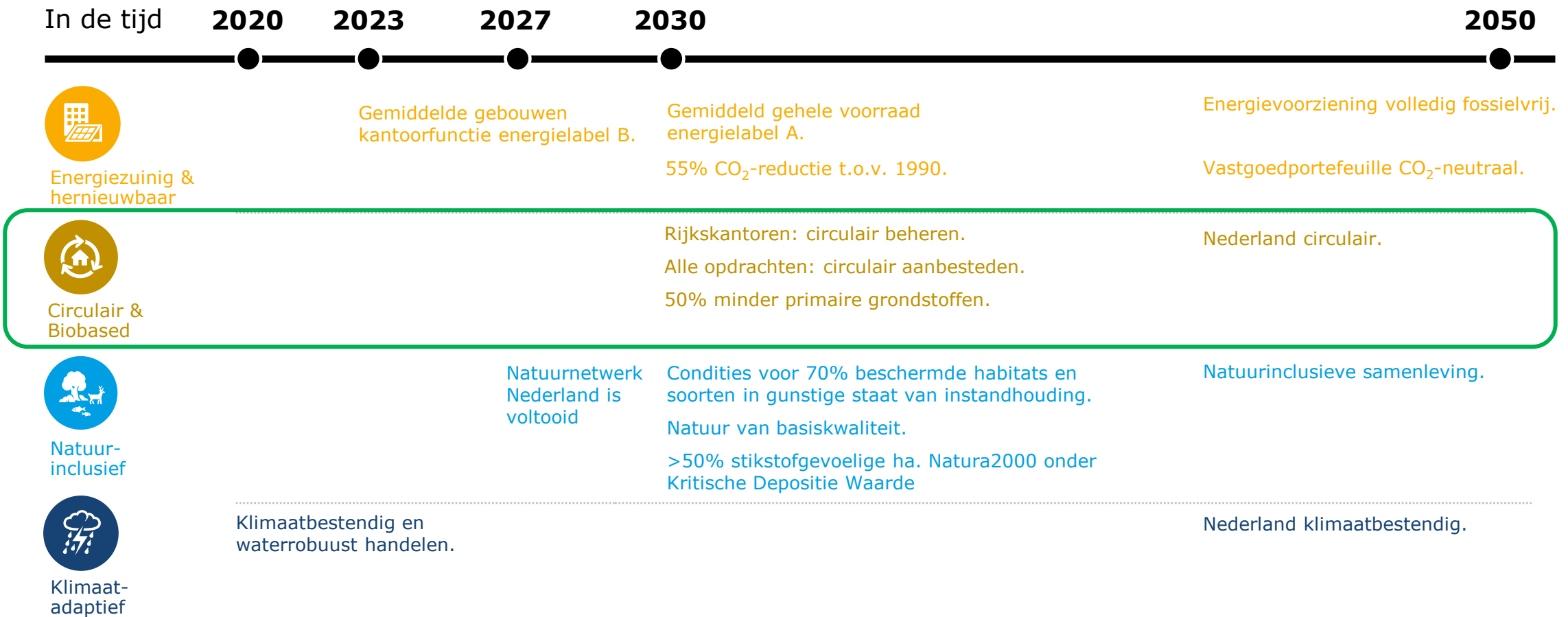

Duurzaamheidsthema's

- › Energietransitie
- › Klimaatadaptiviteit
- › Natuurinclusiviteit
- › **Circulariteit**

Routekaart voor rijksdoelen

Routekaart verduurzamen

- > www.rijksvastgoedbedrijf.nl/onderwerpen/routekaart-verduurzaming

Routekaart: Gebouwaanpak verduurzamen vastgoed

Rijksvastgoed

Vastgoed Defensie

Introductie

De routekaart is een lange termijnplan voor de verduurzaming van het Rijks- en Defensievastgoed. We richten ons bij alle ingrepen en voor alle duurzaamheidsthema's op de einddoelen van 2050. Dit doen we door maximaal gebruik te maken van de natuurlijke momenten en zelfstandige momenten te minimaliseren. Deze infographic is bedoeld voor medewerkers van het RVB en klantgroepen die bijdragen aan het bouwen, slopen en onderhouden van het Rijks- en Defensievastgoed.

Klik hier voor de inspiratie en
gebouwaanpak
Rijksvastgoed

Klik hier voor de inspiratie en
gebouwaanpak
Vastgoed Defensie

Circulariteit

- > Waardebehoud
- > Minimaliseren van milieudruk en grondstofuitputting
- > Hernieuwbaar (*biobased*)
- > Hergebruik
- > Standaardisatie
- > Losmaakbaarheid
- > R-ladder

Circulariteit borgen in projecten

- > **Behouden of oogsten**
- > **Laagste grondstoffen- & milieu-impact**
- > **Ontwerpstrategie**
- > **Economische & samenwerkingsmodellen**
- > **Informatie vastleggen**

Aanbesteden

Alleen circulaire bouwers komen straks nog binnen bij Rijksvastgoedbedrijf

Vanaf 2023 gaat het Rijksvastgoedbedrijf alle renovaties, nieuwbouw en sloopprojecten circulair aanbesteden. Dat betekent punten voor aannemers die zo min mogelijk nieuwe bouwmaterialen en zo veel mogelijk herbruikbare of biobased materialen inzetten, en hergebruiken wat er al zit in de panden in beheer van het Rijk.

[📁 GEEF ARTIKEL CADEAU](#)[🔗 DELEN](#)**Nouska du Saar**

Redacteur - Journalist

Interessante tags

AANBESTEDEN

DUURZAAMHEID

CIRCULAIR BOUWEN

DUURZAAMHEIDSEISEN

HERGEBRUIK

RENOVATIE EN ONDERHOUD

RIJKSVASTGOEDBEDRIJF

SLOOP

NIEUWSBRIEF

Cobouw

Aanbesteden

Borgen verduurzaming in aanbestedingen

- > Veelal functioneel uitvragen
- > Gunningscriterium met MPG eis en CO₂-plafond
- > Set minimumeisen voor nieuwbouw, renovatie en sloop
- > Losmaakbaarheid met remontageplan

Demontabel bouwen

Beeld: Tijdelijke Rechtbank. Amsterdam. CePeZed Architecten & IMd

Tijdelijke rechtbank Amsterdam

vergemakkelijken van hergebruik

Dit document mag slechts op een stand-alone PC worden geïnstalleerd. Gebruik op een netwerk is alleen toegestaan als een aanvullende licentieovereenkomst voor netwerkgebruik met NEN is afgesloten.
This document may only be used on a stand-alone PC. Use in a network is only permitted when a supplementary license agreement for use in a network with NEN has been concluded.

Nederlandse technische afspraak
NTA 8713
(nl)
Hergebruik van constructiestaal
Reuse of structural steelwork

ICS 91.010.30-91.080.01
juni 2023

Dit document is door NEN onder licentie verstrekt aan: / This document has been supplied under license by NEN to:
Rijksverheid NEN Connect 2016-2020 2023-08-27 18:58:39

SKG-IKOB
Certificatie

Protocol hergebruik
kanaalplatenvloerdelen

12 maart 2020
Auteur: ing. M. Daatselaar
Reviewer: dr. ir A. van Beek

Onderzoek naar
hoogwaardig
hergebruik van
vensterglas door
HvA en
marktconsortium

Startdatum 01 sep 2021
Einddatum 31 aug 2023

NTA 8713

Hergebruik van constructiestaal

- > Doel: het verlagen van milieudruk door het vergemakkelijken van hergebruik van bestaand staal
- > Initiatief van Bouwen met Staal en Rijksvastgoedbedrijf
- > De eerste NEN-publicatie over circulariteit

NTA 8713

RVB road test

- > Tijdelijk staal uit project in Maastricht
- > Opgeslagen in Katwijk
- > Onderzoek volgens NTA 8713 door Nebest
- > Aanbieden op (interne) *Insert*
- > (Deels) hergebruik in 'Kantoor Vol Afval'

Hergebruik kanaalplaatvloeren

Prinsenhof Arnhem

- › Uitvraag voor demontage van kantoorgebouw i.s.m. provincie Gelderland
- › Aanbesteding op basis van UAV-gc contract met bewust investering van 'leergeld'
- › Volledige demontage door Lagemaat

Protocol hergebruik
kanaalplaatvloerdelen

12 maart 2020
Auteur: ing. M. Dotheloor
Reviewer: dr. W.A. van Beek

Hergebruik kanaalplaatvloeren

Prinsenhof Arnhem

- › Kanaalplaatvloeren van Dycore uit jaren 80
- › Gedemonteerd en geleverd met nieuwe garantie
- › Hergebruik vloeren in sporthal
- › Hergebruik in kantoor Lagemaat

Hoogwaardig hergebruik van vensterglas

Hergebruik

1477 m²

4748 m²

laagbouw

hoogbouw

de levering omvat:
* aluminium kaders incl enkel gelaagd glas

aantal kaders laagbouw

aantal kaders hoogbouw

464 stuks

1475 stuks

Hoogwaardig hergebruik van vensterglas

Recycle

- › Restant door Vlakglas Recycling Nederland schoon opgehaald en naar Frankrijk gebracht voor hergebruik in nieuw vensterglas

Opwaarderen

boosting platform koplopers in bouwinnovatie

557 volgers

3 j •

Rutger Snoek van [boosting platform koplopers in bouwinnovatie](#) heeft eind vorig jaar een driedaagse webinar georganiseerd over Circulair Isolatieglas. Aan de hand daarvan heeft zijn t ...meer weergeven

38

4 commentaren

Bart van der Werf - Logtenberg • 1e

HBO teacher / owner BW-Bouwadvies * Innovation * Sustainability * C...

3 j • Bewerkt •

"Tripleglas Expres", schrijft vakblad "Cobouw" in de week van de circulaire economie.

Superleuk artikel door [Edo Beerda](#).

...meer weergeven

'Tripleglas Expres' geeft isolatieglas een opwaardering op locatie - Cobouw.nl

cobouw.nl

Hoogwaardig hergebruik van vensterglas

Opwaarderen

- › 2-jaars onderzoek naar opwaarderen van isolatieglas
- › door Hogeschool van Amsterdam samen met (markt)consortium

Vragen?

